

1 Po spełnieniu jakich warunków można uzyskać rozwód?

Kwestie związane z rozwodem w Irlandii Północnej regulują przepisy zarządzenia o sprawach małżeńskich w Irlandii Północnej z 1978 r. (Matrimonial Causes (Northern Ireland) Order 1978, „zarządzenie z 1978 r.”).

Mąż lub żona może uzyskać rozwód, składając pisemny wniosek (zwany pozwem) w sądzie. Osobę ubiegającą się o rozwód nazywa się powodem, a stronę przeciwną – pozwanym. Powód musi udowodnić, że nastąpił trwały rozkład pożycia małżeńskiego, i przedstawić dowód na zaistnienie jednej z pięciu okoliczności faktycznych (zob. odpowiedź na pytanie 2 poniżej). Pozwu o rozwód nie można wnieść w ciągu pierwszych dwóch lat trwania małżeństwa. Dowody zgromadzone w trakcie tego dwuletniego okresu mogą jednak zostać wykorzystane do wykazania trwałego rozkładu pożycia małżeńskiego.

2 Jakie są podstawy orzeczenia rozwodu?

Jedyną podstawą do orzeczenia rozwodu jest trwały rozkład pożycia małżeńskiego (*irretrievable breakdown of the marriage*). Aby wykazać, że nastąpił trwały rozkład pożycia małżeńskiego, powód musi zasadniczo przedstawić dowody potwierdzające zaistnienie co najmniej jednej z następujących okoliczności faktycznej:

dopuszczenie się zdrady małżeńskiej przez pozwanego. Na tę okoliczność nie można się powołać, jeżeli po uzyskaniu informacji o zdradzie małżeńskiej powód kontynuował pożycie z pozwanym przez okres przekraczający 6 miesięcy lub przez krótsze okresy łącznie przekraczające 6 miesięcy; zachowywanie się przez pozwanego w taki sposób, iż od powoda nie można zasadnie oczekiwać dalszego pożycia z pozwanym. Na ten fakt nie można się powołać, jeżeli strony kontynuowały pożycie przez co najmniej 6 miesięcy od dnia wystąpienia ostatniego przypadku nagannego zachowania; porzucenie powoda przez pozwanego trwające nieprzerwanie przez co najmniej dwa lata bezpośrednio przed wniesieniem pozwu; nieprowadzenie przez strony wspólnego gospodarstwa domowego przez nieprzerwany okres co najmniej dwóch lat bezpośrednio przed wniesieniem pozwu, jeżeli pozwany wyraził zgodę na rozwód; nieprowadzenie przez strony wspólnego gospodarstwa domowego przez nieprzerwany okres co najmniej pięciu lat bezpośrednio przed wniesieniem pozwu. W takim przypadku zgoda pozwanego nie jest wymagana, choć może on sprzeciwić się orzeczeniu rozwodu z uwagi na fakt, że wskutek rozwodu znalazłby się w bardzo trudnej sytuacji finansowej lub popadłby w niedostatek.

Ustalając, czy pozwany porzucił powoda lub czy strony zamieszkiwały osobno przez wystarczająco długi nieprzerwany okres, sąd nie będzie brał pod uwagę żadnych okresów (nieprzekraczających łącznie 6 miesięcy), w których strony wznowiły prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego. Takie okresy nie będą jednak zaliczane na poczet okresu porzucenia czy separacji.

Jeżeli sąd uzna, że przedstawione dowody potwierdzają, iż nastąpił trwały rozkład pożycia małżeńskiego, wyda „wyrok warunkowy” (orzeczenie sądu prowadzące do rozwodu, *decree nisi*).

Postępowanie rozwodowe zostaje zakończone z chwilą przekształcenia wyroku warunkowego w wyrok ostateczny. Wniosek o przekształcenie wyroku warunkowego w wyrok ostateczny można złożyć po upływie sześciu tygodni i jednego dnia od dnia wydania wyroku warunkowego. W przypadku niezłożenia takiego wniosku w terminie 12 miesięcy od dnia wydania wyroku warunkowego powód może zostać poproszony o złożenie oświadczenia z mocą przysięgi (*affidavit*), w którym wyjaśni przyczyny opóźnienia. W niektórych okolicznościach również pozwany może wystąpić o przekształcenie wyroku warunkowego w wyrok ostateczny. Strony nie mogą zawrzeć nowego związku małżeńskiego przed wydaniem wyroku ostatecznego.

3 Jakie są skutki rozwodu w odniesieniu do:

3.1 osobistych relacji pomiędzy małżonkami (np. nazwisko)?

Nie istnieją żadne przepisy szczególne regulujące stosunki między byłymi małżonkami po rozwodzie. Po orzeczeniu rozwodu nie oczekuje się od stron prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego, a jeżeli żona przyjęła nazwisko męża, może powrócić do swojego nazwiska panieńskiego.

3.2 podziału majątku małżonków?

Zarządzenie z 1978 r. zawiera przepisy przyznające sądowi szerokie uprawnienia w kwestiach związanych z podziałem majątku stron i regulowaniem ich sytuacji finansowej, zarówno jeżeli chodzi o relacje między małżonkami, jak i o relacje między małżonkami a dziećmi uznawanymi za należące do rodziny (*children of the family*).

Sąd może, w momencie wydania wyroku orzekającego rozwód lub w późniejszym terminie, wydać co najmniej jeden z następujących nakazów:

nakaz dokonywania płatności okresowych;

nakaz dokonania płatności jednorazowej;

nakaz wyrównania dorobku małżonków;

nakaz podziału nabytych uprawnień emerytalnych lub nakaz przekazania części funduszy emerytalnych.

Przed wydaniem nakazu sąd uwzględni wszystkie okoliczności danej sprawy. Sąd zwróci jednak szczególną uwagę na dobro wszelkich dzieci uznawanych za należące do rodziny, które nie ukończyły 18 roku życia.

3.3 małoletnich dzieci małżonków?

Po rozwodzie oboje rodzice w dalszym ciągu sprawują władzę rodzicielską nad dziećmi z małżeństwa i są w dalszym ciągu zobowiązani do łożenia na utrzymanie małoletnich dzieci uznawanych za należące do rodziny.

Jeżeli małżonkowie posiadają małoletnie dziecko (poniżej 16 roku życia) lub dziecko, które ukończyło 16 rok życia i które kontynuuje naukę lub szkolenie zawodowe, powód musi wypełnić formularz (formularz M4), wskazując uzgodnienia poczynione w odniesieniu do tego dziecka. W formularzu zachęca się strony do podjęcia próby osiągnięcia porozumienia w kwestii przyszłości dziecka. Jeżeli jednak osiągnięcie takiego porozumienia okaże się niemożliwe, pozwany będzie miał możliwość ustosunkować się do ustaleń zaproponowanych przez powoda, a sąd będzie mógł skorzystać z uprawnień przysługujących mu zgodnie z przepisami zarządzenia o dzieciach w Irlandii Północnej z 1995 r. (Children (Northern Ireland) Order 1995), na przykład w celu wskazania miejsca zamieszkania dziecka.

3.4 obowiązku alimentacyjnego względem współmałżonka?

Obowiązek zapewniania współmałżonkowi środków utrzymania wygasa z chwilą rozwodu, chyba że sąd zobowiąże jednego z małżonków do wypłaty świadczeń alimentacyjnych na rzecz współmałżonka lub dokona podziału majątku małżonków.

4 Co w praktyce oznacza termin prawny „separacja sądowa”?

Pozew o separację sądową można wnieść wówczas, gdy nastąpił rozkład pożycia małżeńskiego, ale powód nie chce z pewnych względów występować o rozwód. Po uzyskaniu orzeczenia separacji sądowej powód nie jest już zobowiązany do wspólnego zamieszkiwania ze swoim małżonkiem. W takiej sytuacji powód nie może jednak zawrzeć nowego związku małżeńskiego. Po wydaniu przez sąd orzeczenia w sprawie separacji sądowej można wnieść pozew o rozwód.

5 Jakie są warunki orzeczenia separacji sądowej?

Po przedstawieniu orzeczenia w sprawie separacji sądowej powód nie musi udowadniać, że nastąpił trwały rozkład pożycia małżeńskiego.

6 Jakie są skutki prawne separacji sądowej?

Od stron nie oczekuje się dalszego prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego. Jeżeli po orzeczeniu separacji sądowej jedno z małżonków umrze, nie pozostawiając testamentu, podziału majątku takiego zmarłego małżonka dokonuje się w taki sposób, jak gdyby współmałżonek nie dożył otwarcia spadku i stracił wszelkie prawa do spadku. W przypadku separacji sądowej sąd posiada takie same uprawnienia w kwestii podziału majątku jak w przypadku rozwodu. Sąd nie może jednak wydać nakazu podziału nabytych uprawnień emerytalnych.

7 Co w praktyce oznacza termin „unieważnienie małżeństwa”?

Sąd wyda orzeczenie o unieważnieniu małżeństwa, jeżeli powód udowodni, że małżeństwo jest nieważne (*void marriage*) albo podlega unieważnieniu (*voidable marriage*). Małżeństwem nieważnym jest takie małżeństwo, które nigdy nie powinno zostać zawarte i które jest traktowane tak, jak gdyby nigdy nie wywoływało skutków prawnych. Małżeństwo podlegające unieważnieniu wywołuje skutki prawne i trwa do chwili jego unieważnienia.

8 Jakie są warunki orzeczenia unieważnienia małżeństwa?

Małżeństwo jest nieważne i nigdy nie istniało, jeżeli udowodnione zostanie zaistnienie co najmniej jednej z następujących okoliczności faktycznych: strony pozostają w zbyt bliskim stopniu pokrewieństwa;

co najmniej jedna ze stron nie ukończyła szesnastego roku życia;

nie dopełniono formalności niezbędnych do zawarcia małżeństwa;

w momencie zawarcia małżeństwa jedna ze stron pozostawała już w ważnym związku małżeńskim;

strony nie są różnej płci (jedno z małżonków musi być mężczyzną, a drugie – kobietą);

w przypadku małżeństwa poligamicznego zawartego poza granicami Irlandii Północnej, jeżeli w momencie zawarcia małżeństwa miejscem zamieszkania jednego z małżonków była Irlandia Północna.

Małżeństwo podlega unieważnieniu, jeżeli udowodnione zostanie zaistnienie co najmniej jednej z następujących okoliczności faktycznych:

małżeństwo nie zostało skonsumowane z powodu niezdolności jednego z małżonków do jego skonsumowania;

jedno z małżonków odmówiło skonsumowania małżeństwa;

jedno z małżonków nie złożyło ważnego oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński (na przykład z uwagi na fakt, że działało pod wpływem nacisku lub przymusu lub zostało wprowadzone w błąd co do charakteru czynności, jaką jest zawarcie małżeństwa);

w momencie zawarcia małżeństwa jedno z małżonków cierpiało na chorobę psychiczną;

w momencie zawarcia małżeństwa jedno z małżonków cierpiało na zakaźną chorobę przenoszoną drogą płciową;

w momencie zawarcia małżeństwa żona była w ciąży z mężczyzną niebędącym jej mężem.

Jeżeli podstawą wniesienia pozwu o unieważnienie małżeństwa jest jedna z czterech ostatnich okoliczności faktycznych wymienionych powyżej, pozew musi zostać wniesiony w terminie trzech lat od dnia zawarcia związku małżeńskiego. Sąd może jednak – w określonych przypadkach – wyrazić zgodę na wniesienie pozwu po upływie tego terminu.

Jeżeli pozew został wniesiony z uwagi na wystąpienie dwóch ostatnich okoliczności faktycznych, powód musi udowodnić, że w momencie zawarcia małżeństwa nie zdawał sobie sprawy z choroby lub ciąży.

Sąd nie unieważni małżeństwa podlegającego unieważnieniu, jeżeli pozwany wykaże:

że powód miał świadomość faktu, iż małżeństwo może zostać unieważnione, ale zachowywał się tak, jak gdyby żywił uzasadnione przekonanie, że nie dojdzie do unieważnienia małżeństwa; oraz

że unieważnienie małżeństwa byłoby niesprawiedliwe.

9 Jakie są skutki prawne unieważnienia małżeństwa?

Jeżeli małżeństwo jest nieważne, traktuje się je tak, jak gdyby nie zostało ważne zawarte i nigdy nie istniało. Jeżeli małżeństwo podlega unieważnieniu, traktuje się je jak nieważne od dnia uprawomocnienia się orzeczenia stwierdzającego jego nieważność.

10 Czy istnieją jakieś alternatywne sposoby, poza drogą sądową, rozwiązywania problemów związanych z rozwodem?

W Irlandii Północnej działa szereg agencji świadczących usługi w zakresie mediacji (na przykład agencja Relate). Mediacja może okazać się pomocna przy rozstrzygnięciu praktycznych kwestii związanych z rozwodem, w tym kwestii finansowych i kwestii dotyczących sprawowania władzy rodzicielskiej.

11 Gdzie należy złożyć pozew/wniosek o rozwód/separację sądową/unieważnienie małżeństwa? Jakich formalności należy dopełnić i jakie dokumenty należy załączyć do pozwu/wniosku?

Pozwy o rozwód, separację sądową lub unieważnienie małżeństwa można wnosić do Wysokiego Trybunału (High Court) albo do sądu rejonowego (*county court*) właściwego ds. rozwodów. Jeżeli jednak pozwany przedstawi odpowiedź na pozew wniesiony do sądu rejonowego, sprawę przekazuje się do rozpoznania Wysokiemu Trybunałowi.

Adresy i numery telefonu sądów są dostępne na stronie internetowej [Urzędu ds. Sądów i Trybunałów Irlandii Północnej](#) (Northern Ireland Courts and Tribunals Service).

Aby wszcząć postępowanie, należy złożyć zestaw formularzy we właściwym sądzie, załączając do nich:

oryginał aktu małżeństwa (nie fotokopię) wraz z jego tłumaczeniem poświadczonym i oświadczeniem z mocą przysięgi (*affidavit of law*), jeżeli małżeństwo zostało zawarte poza terytorium Irlandii Północnej;

oryginał aktu urodzenia każdego dziecka uznawanego za należące do rodziny (*child of the family*), które nie ukończyło 18 roku życia (akt urodzenia należy przedłożyć w formie pełnej i musi on zawierać wszystkie informacje o rodzicach i dziecku);

odpisy wszelkich orzeczeń sądu wymienionych w pozwie;

oryginał oraz dwa odpisy jakiegokolwiek porozumienia (np. regulującego kwestie finansowe), na podstawie którego sąd ma wydać orzeczenie; oraz potwierdzenie wniesienia opłaty sądowej (informacji o wysokości aktualnej opłaty sądowej udziela sekretariat sądu).

Sekretariat sądu udostępnia kopie formularzy i wyjaśnienia, w jaki sposób należy je wypełnić. Pracownicy sądu nie mogą jednak udzielać żadnych porad prawnych ani wskazywać, co dokładnie należy napisać.

12 Czy mogę uzyskać pomoc prawną na pokrycie kosztów postępowania?

Istnieje możliwość ubiegania się o pomoc prawną. Wysokość pomocy finansowej (o ile zostanie ona przyznana) ustala się jednak po przeprowadzeniu oceny sytuacji majątkowej wnioskodawcy. Nawet jeżeli wnioskodawca zostanie uznany za kwalifikującego się do otrzymania pomocy, może on zostać zobowiązany do pokrycia części kosztów. Po uzgodnieniu odpowiednią kwotę można spłacać Departamentowi ds. Pomocy Prawnej w ratach rozłożonych na dłuższy

okres. Poza spełnieniem kryteriów kwalifikowalności finansowej wnioskodawca musi również spełnić warunki dotyczące szans powodzenia sprawy (*merits test*), tj. wszczęcie postępowania lub podjęcie obrony musi wynikać z uzasadnionych przesłanek i musi być zasadne w świetle wszystkich okoliczności.

13 Czy istnieje możliwość wniesienia odwołania od orzeczenia rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa?

Od ostatecznego wyroku stwierdzającego rozwiązanie lub unieważnienie małżeństwa nie można wnieść apelacji, jeżeli poszkodowany miał możliwość wniesienia apelacji od wyroku warunkowego, ale tego nie uczynił. Ponadto od orzeczeń wydanych za zgodą stron można wnieść apelację wyłącznie za zgodą sądu. Sąd apelacyjny posiada szereg uprawnień i może utrzymać w mocy, uchylić lub zmienić pierwotne orzeczenie.

14 Co powinienem zrobić, aby państwo członkowskie uznało orzeczenie rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa wydane przez sąd innego państwa członkowskiego?

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1347/2000 z dnia 29 maja 2000 r. („rozporządzenie”) orzeczenie w sprawie rozwodu, separacji prawnej lub unieważnienia małżeństwa wydane w jednym państwie członkowskim uznaje się w innych państwach członkowskich bez konieczności zastosowania jakiegokolwiek specjalnej procedury (poza procedurą przewidzianą w samym rozporządzeniu).

Z wnioskiem o uznanie orzeczenia może wystąpić każda zainteresowana strona, przy czym przyczyny nieuznania orzeczenia są ściśle ograniczone (np. uznania można odmówić w sytuacji, gdy orzeczenie jest sprzeczne z porządkiem publicznym).

Wniosek o uznanie orzeczenia należy wnieść do Wysokiego Trybunału Irlandii Północnej (High Court).

Jeżeli rozporządzenie nie ma zastosowania, orzeczenie może podlegać przepisom art. 46 ustawy o prawie rodzinnym z 1986 r. (Family Law Act 1986), w których określono ogólne warunki uznawania zagranicznych orzeczeń w sprawie rozwodu, separacji prawnej lub unieważnienia małżeństwa.

Wniosek o uznanie zagranicznego orzeczenia w sprawie rozwodu, separacji prawnej lub unieważnienia małżeństwa należy wnieść do Wysokiego Trybunału.

Do wniosku należy załączyć odpis wyroku orzekającego rozwód, separację lub unieważnienie małżeństwa.

15 Do którego sądu należy się zwrócić, aby sprzeciwić się uznaniu orzeczenia rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego? Jaka procedura ma zastosowanie w takich sytuacjach?

Ponieważ Wysoki Trybunał rozpoznaje sprawy o rozwód, separację lub unieważnienie małżeństwa (zarówno na podstawie rozporządzenia, jak i ustawy prawo rodzinne z 1986 r.), ewentualny sprzeciw wobec postanowienia o uznaniu orzeczenia również będzie rozpoznawał ten Trybunał. Przyczyny nieuznania orzeczenia są wymienione w art. 15 rozporządzenia i w art. 51 ustawy Prawo rodzinne z 1986 r.

16 Jakie przepisy prawa odnoszące się do rozwodu stosuje sąd w postępowaniu rozwodowym pomiędzy małżonkami, którzy nie mieszkają w danym państwie członkowskim, lub którzy są obywatelami różnych państw?

Jeżeli sąd w Irlandii Północnej uzna, że jest właściwy do rozpoznania sprawy o rozwód, separację lub unieważnienie małżeństwa, wówczas zastosuje prawo Irlandii Północnej.

Sąd w Irlandii Północnej będzie właściwy do rozpoznania sprawy o rozwód lub separację sądową (nawet jeżeli małżeństwo zostało zawarte za granicą), jeżeli:

będzie sądem właściwym zgodnie z przepisami rozporządzenia; lub

żaden sąd w umawiającym się państwie (tj. w jednym z państw, które pierwotnie podlegało przepisom rozporządzenia lub które przyjęło rozporządzenie w późniejszym terminie) nie będzie sądem właściwym zgodnie z przepisami rozporządzenia i jedno z małżonków będzie miało swoje miejsce zamieszkania w Irlandii Północnej w chwili wszczęcia postępowania.

Sąd w Irlandii Północnej będzie właściwy do rozpoznania sprawy o unieważnienie małżeństwa (nawet jeżeli małżeństwo zostało zawarte za granicą), jeżeli:

będzie sądem właściwym zgodnie z przepisami rozporządzenia; lub

żaden sąd w umawiającym się państwie nie będzie sądem właściwym zgodnie z przepisami rozporządzenia i jedno z małżonków:

będzie miało swoje miejsce zamieszkania w Irlandii Północnej w dniu wszczęcia postępowania; lub

zmarło przed tym dniem, a w chwili jego śmierci jedno z małżonków miało swoje miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w Irlandii Północnej przez okres

jednego roku (okres ten liczy się do dnia śmierci).

Łącza do powiązanych stron internetowych

Urząd ds. Sądów i Trybunałów Irlandii Północnej

Dodatkowe informacje na temat pomocy prawnej można uzyskać na stronie internetowej [Departamentu ds. Pomocy Prawnej Irlandii Północnej](#).

Dodatkowe informacje na temat mediacji można uzyskać na stronie internetowej [Relate NI](#) i na stronie internetowej

[Kolegium Mediatorów Rodzinnych Zjednoczonego Królestwa](#) (UK College of Family Mediators).

Ostatnia aktualizacja: 08/01/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.